

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamezne številke po 7 kr.

Naročnino in oglasila (inserate) vsprejema upravništvo in ekspedicijski
„Katol. Tiskarna“, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 114.

V Ljubljani, v četrtek 20. maja 1897.

Letnik XXV.

V boju za pravico.

Razprava o primorskih zadevah.

(Dalje.)

(Govor poslanca Rizzi-a.)

Italijanski poslanec dr. Rizzi v svojem govoru uprav hinavsko zavija vse dogodke, češ, da so slovenski voditelji nahujskali ljudstvo proti Italijanom ter tako povzročili razne izgrede. In da bi vso krivdo zvrnili na Italijane, so hrvaški in slovenski poslanci nujno zahtevali, naj vlada preišče vzroke zadnjih nemirov v Primorju.

Istina je, trdi zviti govornik, da so Slovani dereči volkovi, a Italijani nedolžna jagnjeta, ki so pred onimi v vedni nevarnosti. Slovani na Primorskem imajo vse politične in narodne pravice, a hočejo dobiti še nadvlado nad Italijani, kar pa je nemogoče. Nadalje se tako daleč osmeli, da zahteva od vlade, naj zapre slovenske voditelje. Dr. Rizzi bi si gotovo mel roke ter po trebuhu valjal veselja, ko bi zaprl vseh 27 jugoslovanskih poslancev. No, italijanska drevesa še ne raste v nebesa, četudi jim pridno zalivajo merodavni faktorji. Govornik hoče biti tudi šaliv ter meni, naj bi vlada vse naše govornike v tem vprašanju nastavila kot državne pravdnike, ker znajo tako predrzno zavijati dejstva. Posl. Spinčič mu med glasnim smehom zakliče: In dr. Rizzi more biti potem državni nadpravdnik. Dr. Rizzi nadalje prizna, da so Slovani v Primorju po številu sicer v večini nasproti Italijanom, toda mnogo Slovanov podpira Italijane in tako imajo Italijani s slovenskimi somišljeniki večino nasproti ostalim slovenskim razsajalcem in nemirnežem. Pri tem pa je dr. Rizzi pozabil dostaviti, da z denarjem in raznimi drugimi sredstvi Italijani love in brzda Slovane in da so poturice hujše od Turka.

(Govor poslanca dr. Žitnik-a.)

Za Rizzijem govori poslanec dr. Žitnik nastopno:

Vis. zbornica! Izprosil sem si besede, da v prvi vrsti v tem nujnem in za nas Jugoslovane velevažnem vprašanju dokažem solidarnost, vzajemnost vseh Jugoslovancev, in v drugi vrsti, da zastavim svojo besedo za naše slovenske sorojake v Trstu in tržaški okolici, ki žalibog nimajo več v tej zbornici svojega večletnega zastopnika.

Govoriti hočem kolikor mogoče kratko, prvič zato, da se morda ne boče tudi meni očitalo, da sem i jaz tratil čas, katerega bi morali vsi ljudski zastopniki brez razlike z ozirom na obupni položaj svojih volilcev, osobito delavskih stanov, kar mogoče marljivo porabiti; govoriti hočem ob kratkem pa tudi iz tega razloga, da pridejo, če mogoče, na vrsto še vsi proti- in za-govorniki.

Gospoda tovariša poslanca iz Gorice in Istre sta v svojih govorih o žalostnih in neznosnih razmerah primorskih načrtala in naslikala podobo, katera, gospoda moja, še nikakor ne slika razmer in dejstev v popolni luči, ker je nemogoče izraziti z besedami to, kar že desetletja trpe in prenašajo naši slovenski sobratje. (Prav res!)

Seme kalí in se razvija.

Odkrito, kakor je moja navada, izjavim, četudi se mi utegne očitati, da menda pretiravam: Doli nad sinjo Adrijo se že bliska, in ta blisk naznanja bližajoči se grom in hudo nevihto, katera se utegne usuti na avstrijska polja, ako se pusti prosti tok razmeram, kakor so se razvile in poostriale.

Vis. zbornica, na milost in nemilost smo izro-

čeni, da ne rabim hujše besede, neki stranki, katera se ničesa ne boji ter porabi vsako sredstvo, da si ohrani in utrdi svojo nenaravno nadvlado, in sicer na stroške avstrijskih koristij, na škodo Avstriji zvesto udanega slovenskega prebivalstva. (Pohvala na desnici.)

Danes se oglašajo tukaj italijanski „signori“ kot naši sodniki, gospodje, ki imajo na glavah frigijske čepice ter tekmujejo in dirkajo z raznimi „desperadi“ in „eksaltadi“ doli ob Adriji za dobiček „Italije irredente“. (Klic: Mi vendar ne pojdemo v Moskvo!) Mi tudi ne, a Vi hočete dokazati svojim bratom onkraj Adrije, da setev, katero ste desetletja sejali in katero so vladni organi s svojo pasivnostjo varovali ter gojili, da ta setev že v klasje gré in žalibog na rodovitnih avstrijskih tleh bogato cveté, vspeva in danes že sad dozoreva. (Pritrjevanje na desnici. — Klici: To je obrekovanje!)

Razmere v Istri.

Gospoda moja! K podobi, katero je častiti g. tovariš Spinčič naslikal o žalostnih razmerah v pašaliku isterskem, in pred katero podobo se mora zgražati vsak avstrijski domoljub in državnik, hočem v obče le nekaj dostaviti. Naj se mi ne ugovarja, češ, da mi morda navajamo malenkosti, ki so snežene kepe, katere se raztope med prsti. Ne, gospoda moja, to so pač male genre-sličice, katere pa so postavljajo veliko skupno podobo o primorskih razmerah. Tu velja stari pregovor: Est modus in rebus, sunt certi denique fines“.

Mimogredé omenjam, da se vsaka volitev v Istri, v deželni ali državni zbor vrši uprav po mažarskem vzgledu.

Hrvaški in slovenski deželni poslanci v Poreču še svojega življenja niso varni; ometavajo jih z

LISTEK.

Snujte Rajfajznove posojilnice!

Poučna igrice v štirih dejanjih. — Priredil P. Bohinjec.

Osebe:

Prahar, župan. — Smode, Jernejec, Čokljar, Poparjenec, občinski svetovalci. — Vižel, občinski tajnik.

II. dejanje.

Poparjenčeva soba.

(Dalje.)

II. prizor.

Vižel (vstopi, poslušavši pri vratih): Tisto bomo videli, ali mi oči odpremo, ali jih bo Mihče odprl.

Poparjenec: No, kaj si se pridrevil kakor hlod v hišo?

Vižel: Le hitro, Poparjenec, meni se mudi. Če Mihče izve, da sem bil tukaj — bodeva oral. In vse bo hotel izleči iz mene. Uh, kako sem žejen danes?

Poparjenec: Rad bi vama postregel z vinom, a ne upam se ga postaviti na mizo, tako zoprno je. Nekaj se mi je izpridilo.

Vižel: Dobro je, kakršno je. Saj smo vsega vajeni.

Poparjenec: Kaj še? Da bi ti zabavljaj

potlej po gostilnah, kakšno kislico imam? Pa drugič. Veš ti, Vižel, o posojilnici se meniva, kaj misliš?

Vižel: Hm. Vesel sem je, da mi vsaj kdo kaj posodi, ker mi vi nečete.

Poparjenec: Nič se ne boj. Dokler imaš kravico v hlevu in zdravo roko, ne bom te zapodil.

Čokljar: Gospod Poparjenec pravi, da ni za nič taka posojilnica, ni varnosti in denarja ne bode.

Vižel: To je gotovo. Dokler edinosti ne bo v občini, ne bo nič. Kaj ne Poparjenec, to so bili drugi časi, ko sva midva gospodarila v občini.

Poparjenec: Mislim da. Za kake otročarije je že še Mihče, ali kadar pa ta-le poje (potrka se po žepu), tedaj smo mi gospodje, kaj ne, Vižel?

Vižel: Tako je. Boter Smode se jim je vender le precej podal.

Poparjenec: Kaj poveš? Ne verjamem. No kedar prideva mi dva vkup, tedaj se že pomeniva, da bo prav. Nič bati se za Smodeta. No že gre Slok, pa pojdimo v drugo sobo.

(Zaveza pade.)

III. dejanje.

V krčmi Smodetovi.

I. prizor.

Vržel: Prinesite ga še polček, boter! Saj bode posojilnica kmalu in potlej bomo imeli denarja kakor črepinje.

Smode: Črepinje boš imel pač ti, črepinje, a denarjev nikoli, ker posojilnica ni za zapravljeve in ne pijance, ampak za pridne, varčne ljudi.

Vižel: To je pa edna beseda od vas. Kdo pa vas živi, ako ne pijanci?

Smode: Prav vse eno mi je, če prideš ali ne. Dostikrat si me pustil za nekaj dnij, posebno kadar plačo dobiš, a kadar ti zmanjka denarcev, željna goba tvoja pa se ne da ukrotiti — o tedaj je dober Smode tudi za pijance. O posojilnici pa le tako, kakor se spodobi možem. Res da nisem posebno vnet za-njo, a zoper njo pa tudi nisem.

Vižel: No, no, boter Smode. Kaj pa ko bi na priliko falirala posojilnica, tedaj bi vam bilo poseči globoko v žep, meni pa plitko, he, he, ali ne?

Smode: Ni tako, Vižel, in to željo svojo si lahko prihraniš v grlu. Mihče mi je že toliko razložil, da vem, kako je. Saj nihče ne more več izposoditi, kakor kolikor ima kredita. Nadalje mora imeti vsak poroka, ki je značajan, zanesljiv in pošten možak in ima tudi kaj pod palcem ali pa v hlevu ali na polji. Tebe pa seveda ne bi potrdili za poroka, ker bi te tudi nihče ne vprašal.

Vižel: In to me že naprej veseli. Ali recimo boter, da bi se našel kdo, ki bi mu vi ne hoteli za poroka. Kaj pa potlej?

Smode: To je pač lahko. Pogleda se v zemljiško knjigo in če ni preveč dolga, intabulira se za druga in dobi denar.

sh 20 m.

gnjilimi jajci in kamenjem. To je že stara navada, to je načrt in načelo.

Imam dokaze v rokah, da ravno od slovanskih davkoplačevalcev po vsaki volitvi brezozirno izterjujejo davke, ker jih s tem skušajo omehčati ter kaznovati, da so branili svojo pravico, ter volili može, do katerih imajo popolno zaupanje.

Navedel bi lahko tri slučaje iz letošnjega leta — imen ne navajam, ker sodnik še ni izrekel sodbe —, ko so n. pr. c. kr. uradniki motili nočni mir ter bili od straže naznanjeni oblastvu, toda bržčas so ovadbo položili ad acta.

Kaj družega je slovanski kmet. Gospod predgovornik je že pokazal tukaj neko domače kmetijsko orodje (rezek.) Neki 66 letni kmetič, gluh in slaboten, žene 12. avgusta m. l. vola v semenj pri Sv. Lorežu. Po stari domači šegi, ki je morda tudi drugod v navadi, imel je stari možiček tak rezek za pasom. Mej potjo ga sreča orožnik, uzame mu to „orožje“, ovadi ga političnemu oblastvu, in vodja c. kr. okr. glavarstva v Poreču obsodi reveža na 10 gld. denarne globe. Ker mož ne more plačati, ukaže vodja okr. glavarstva, da mu davčni izterjevalec zarubi vola v vrednosti 140 gld. Kmet joka in prosi, naj se ga usmilijo. Zastonj! Izposoditi si je moral od dobrotnika denarja, da je plačal kazen in druge pristojbine.

Gospoda moja, morda se Vam zdi malenkostno, ako navedem še jeden slučaj, ki tudi spopolnjuje sliko isterskih razmer. Celó konjederec so si izbrali za orodje. Dobil je nalog ali pa je sam z ozirom na razmere imel toliko poguma, da je pričel duhovnikom, kateri so trdno stali za slovanskega kandidata, pse pobijati. (Veselost.)

Tako je konjederec iz poreške okolice pobil priklenjenega psa župniku v Bačvi. Župnik zahteva pojasnila. Konjederec se zadere nad njim v italijanskem jeziku: „Jaz delam, kar hočem.“ S tem konjederec še ni bil zadovoljen, temveč pokliče orožnike ter zahteva, da župnika zvezanega odpeljejo v zapor. To vidi stražnik iz Višnjana — sicer italijanski pristaš — zgrabi ga jeza, da vrže ob tla svojo uniformo ter reče italijanski: „Tako pristranski se ne sme postopati, jaz se ne pajdašim več z vami.“ Toliko sem hotel v obče reči o Istri, dasi bi mogel navesti še druge slučaje, katere so mi dali tovariši na razpolaganje.

Tržaške razmere.

Še nekaj besed o tržaških razmerah. V Trstu in okolici so razmere skoro še slabše. Tu je nastavljen političen vijak brez konca, v katerem naši sorojaki že dolga stoletja ječe, tožijo ter prosijo in iščejo pomoči.

Koliko krika in vika je bilo te dni v zbornici zaradi češke šole v Duhovem! Toda že leto prosijo slovanski poslanci za jedno slovensko šolo v Trstu, a še danes je nimamo navzlic vsem pritožbam in prošnjam. (Klici: V okolici!) Da, v okolici, toda v Trstu si jo moramo z izrednimi stroški sami vzdrževati.

Vižel: In če pa je preveč?

Smode: I, se mu pa ne da. Saj ravno to je naloga odbornikov, da se ne sprejmejo taki udje, ki so že pregloboko zabredli v dolgove. Tudi ne zapravljalci, lenuhi, sleparji, pijanci . . .

Vižel: Torej mene bi niti ne sprejeli?

Smode: Presodi se sam. Tudi taki ne, ki so lahkomisljeni, ki povsodi jemlje na posodo in nikomur ne vrnejo, tudi ne oderuhi . . .

Vižel: No, torej gospod Poparjenec tudi ne. Pa saj temu treba ni posojilnice, treba pa njega posojilnica.

Smode: E, ravno neobhodno potreben bi ne bil. Spekulacije z drž. popirji, menjice in sploh tržne kupčije z denarjem so po pravilih prepovedane. Tudi že zato ne bo mikalo Poparjenca kaj opraviti imeti z zadrujo, ker morajo odborniki brezplačno opravljati svoje posle. Zato je uprava te posojilnice jako cena. V tem ko je pri drugih posojilnicah veliko upravnih stroškov, jih je tukaj zelo malo in dobiček se steka v rezervni zaklad in če se pripeti kaka izguba, pokrije jo ta rezervni zaklad. Čim bolj narašča glavica, tem bolj narašča tudi ta zaklad, tem trdnjša je zadruga.

Vižel: Radoveden sem, koliko časa bodo odborniki brezplačno opravljali svoj posel.

Smode: Vidva s Poparjencem bi ga seveda ne. (Dalje sledi.)

Na dnevnem redu tržaškega mestnega, oziroma deželnega zbora je prva in zadnja točka, da italijanska večina zasmehuje slovanske okoličanske zastopnike in da jim žvižga galerija.

Na dnevnem redu je — le čitajte italijanske časnike — da črnije Slovence ter hujkajo proti njim pouličnjake.

Mestni stražniki nadlegujejo slovanske mlekarice, prevračajo jim posode ter jih zasmehujejo.

Največjo silovitost pa so Italijani provzročili proti bivšemu poslancu Ivanu Nabergoju, poštenjaku skozi in skozi, katerega mora tudi vsakterj politični nasprotnik spoštovati, ako ga pozna. Tega moža, ki je, če se ne motim, 18 ali celo 24 let bil član visoke zbornice, so hoteli Italijani na vsak način strmo-glaviti. A ne samo to, poskusili so proti njemu še drugo nasilstvo.

Dne 22. marca, torej štiri dni po državnozbornskih volitvah, se je imel novoizvoljeni občinski zastop mesta tržaškega konstituirati. Verifikacijski odsek je nasvetoval, naj se potrdijo vse volitve, torej tudi slovanskih zastopnikov, ker so se zakonito izvršile. Na predlog jednega člana je bilo glasovanje o vsaki volitvi posebe. In zgodilo se je, da je bila brez vsacega stvarnega utemeljevanja volitev občinskega odbornika Ivana Nabergoja z vsemi italijanskimi glasovi uničena med burnim ploskanjem na galeriji. (Čujte, čujte!) Slovenske zastopnike so zasmehovali, predsednik sam se je posmehoval in vladni zastopnik je molčal. Ali ni to silovitost?

Po glasovanju je slovanski občinski zastopnik Ivan Goriup protestiral proti temu silovitemu činu ter izjavil, da je to glasovanje moralna zaušnica, razžaljenje ne le osebe Nabergojeve, ki je bil zakonito izvoljen, temveč tudi vsega slovanskega prebivalstva. (Tako je, na desnici.) Starostni predsednik Luzatto odgovori, da glasovanje ni naperjeno proti slovanski okolici, temveč proti osebi Nabergojevi? Vprašam, kaj je storil Nabergoj, mož mirnega in rodoljubnega značaja?

In to, gospôda moja, se ni zgodilo tam doli kje v Apuliji, v Abrucih ali v Pijemontu, temveč v avstrijskem mestu, v ponosnem Trstu ob Adriji, in sicer proti možu-poštenjaku, ki je bil zakonito izvoljen, ki pa je storil jedini zločin, da je kot Slovenec rojen in da je zvest ostal svojemu narodu. In, recimo, da bi bil gospod Nabergoj slovanski Garibaldi, Imbriani ali Winkelried, tudi v tem slučaju bi progresova stranka ne imela pravice, da tako brezozirno z nogami tepta zakon. Tu neha vsaka občinska avtonomija, vsak parlamentarizem, ako večina brezozirno postopa ter manjšino z moralno silo vrže skozi vrata. (Klici: Legitimacijski odsek.) Italijani nas opisujejo kot divje volkove, ki prežé na pohlevna italijanska jagnjeta.

Njega prevzvišenost, gospod ministerski predsednik sam, je v svojem odgovoru na interpelacijo posl. Malfattija naglašal, da „je bilo slovansko prebivalstvo šele potem bolj vznemirjeno, ko se je razširila vest, da je nekaj njegovih kandidatov podleglo v boju“, torej ne pred in ne med volitvijo, temveč po volitvi.

Ali je čudno, ali ni naravno, ako je slovansko prebivalstvo vznemirjeno, ako smo vsi vznemirjeni, videč, da se nam kratijo državne pravice, ako nečemo biti barbari ter manj vredni narod druge vrste, in če se to godi celó vsled pasivnosti vladnih organov?

Da, slovanskim domoljubom in voditeljem hočete vžgati znamenje in pečat hujakačev. Vem, da bodo gospodje italijanski poslanci odločno ugovarjali, ako rečem, in sicer z vsem svojim prepričanjem, da je slovansko prebivalstvo v Primorju že začelo dvomiti, ali ima še kaj pravic v Avstriji, ker se čuti brez varstva in brezpravno nasproti mogotcem na magistratu v Trstu.

Vedno glasnejši so glasovi, vedno bolj se širi mnenje, da je že sklenjeno, naj se dežela odstopi Italiji. (Italijani odločno ugovarjajo.)

Visoka zbornica! Ako se pomisli, da pri zadnjih državnozbornskih volitvah pete kurije okoli 2000 slovanskih volilcev ni dobilo legitimacij, dočim jih je dobilo do 5.000 italijanskih državljanov, in da sta na dotične pritožbe tržaški magistrat in namestništvo cinično odgovorila, da je bilo nemogoče do-gnati, ali so avstrijski ali italijanski državljani;

ako se pomisli, da so mestna oblastva zapretila množicam mestnih slovanskih delaveev, da jih takoj spodé iz službe, ako volijo slovanskega kandidata;

in če konečno pomislimo, da c. kr. krajevna oblastva podpirajo stranko, ki hoče Slovane zatreti,

in da vis. osrednja vlada vse to mirno opazuje, kakor da bi se vse to vršilo v interesu države, potem ni čudno, da je bilo in je še nevoljno, vznemirjeno in obupano slovensko prebivalstvo.

Resnico govorim, ako trdim, da se je celo neki policijski uradnik predrznil, svariti prebivalstvo avstrijskega mišljenja, naj pri nobeni priliki ne kliče „Vivat l' Austria,“ ker bi s tem klicem žalili ultraitalijanska ušesa ter vznemirjali za Garibaldija in Imbrianija navdušena srca. — Avstrijski rodoljubi se že bojé kazati svoje mišljenje in avstrijska čustva.

Da, so celó c. kr. uradniki, ki zasmehujejo one svoje tovariše, ki ne skrivajo svojega avstrijskega mišljenja. (Klici: Povejte imena!) Greh se pové, a grešnik ne!

Italia irredenta.

Znana mi je knjiga, s katero so svoj čas preplavili vso Istro, z naslovom „Libero pensiero“. V tej knjigi so životopisi Garibaldija, Giordana Bruna in enakih italijanskih sanjačev. Take knjige se po deželi javno prodajajo, to je italijanski krščanski nauk za otroke, s katerim se ostrupljajo patrijotična srca.

V Trstu in Gorici italijanissimi načeloma ne poslušajo vojaške godbe, in če godba igra Radeckega koračnico, maše si ušesa. (Živahni ugovori. — Posl. dr. Verzeznassi: Kar se Gorice tiče, je to laž!) Odločno ugovarjam proti izrazu „laž“, moja trditev bi k večjemu mogla biti neresnična, a ne — lažnjiva. —

V Primorju morete hiše, celó občinske pisarne najti, koder visi Garibaldijeva podoba, a ne podoba avstrijskega cesarja. (Čujte!)

Žal, da nimam pri sebi zemljevida Italije, na katerem sta južna Tirolska in celo Primorje do Postojine vrisana kot italijanski pokrajini. (Na desnici: Čujte, čujte!) Take zemljevide v Rimu in drugih italijanskih mestih javno prodajajo.

In to, gospôda moja, dokazuje politično mišljenje, ki je gotovo sumljivo in za Avstrijo nevarno.

Gospôda moja! Naravnost naglašam, da je vzajemnost v narodnem življenju lepa stvar. Kajti nemogoče je staviti neprodorne meje med narod, ki je razkosan v raznih državah. Toda ta vzajemnost se mora omejevati le na kulturno, duševno polje. Mi pač ne moremo očitati nobenemu Nemcu, ako časti in proslavlja n. pr. Schillerja, Götheja in druge nemške duševne velikane; ravno tako ne očitamo nobenemu avstrijskemu Italijanu, ako časti in proslavlja n. pr. Danteja, Torkvata Tassa, Rafaela, Michaelangela in druge jednake italijanske slavne može. A če se v Avstriji proslavlja Garibaldi, ki je bil najhujši sovražnik Avstriji, so to znamenja in prikazni političnega toka, katerih vender ne moremo odobravati kot Avstrijci.

Ali smemo molčati?

Ne govorim dalje o političnih bojih na Primorskem, saj pride še prilika. Rečem le kratko: Tarih razmer ne smemo trpeti kot poslanci v obče brez razlike, kajti poklicani smo, da zagovarjamo javna prava in enakopravnost vseh narodov avstrijskih, tem manj smemo in moremo molčati slovansko-hrvatski poslanci kot zastopniki onih dveh narodov, ki sta bila vedno zvesto udana Avstriji in sta se stoletja z orožjem borila proti turškim navalom, ter stala na straži za zapadno Evropo. In v zahvalo sta danes „naroda druge vrste“ v Avstriji! (Pohvala na desnici.)

Mera je polna, do dna smo izpraznili trpko čašo trpljenja. Ne borimo se več morda le za jedno slovensko ljudsko šolo, ne le za jezikovne pravice, mi se borimo za svoj obstanek, za bodočnost slovanskega prebivalstva v Istri, za črnorumeni zastavo na gradu v Trstu, za interese avstrijske države. (Živahna pohvala in ploskanje.)

Zakaj Italijanom raste greben?

Gospoda moja! Te žalostne razmere pa so tem bolj obžalovanja vredne, ker progresovci pri ces. namestništvu dobivajo zaslonbo, kar je vzbudilo in mora vzbujati nevoljo in razdraženost slovanskega prebivalstva.

Gospod ces. namestnik Rinaldini se je hvalil, da je ukrotil nasprotje tržaških progresistov proti državnemu zboru. Da, to je dosagel, a koliko je zato plačal?

Udinjal je vladne organe stranki, katere prva in glavna naloga je, da zatré Slované ter Primorsko pripravi za „zjedinjeno“ Italijo.

Kri ni voda.

Gospoda moja! Mi nočemo biti težaki in hlapci italijanšimom; mi nočemo biti nákovaľo, na katero hoče udrihati italijanska gospoda; in milijone, ki vsako leto potujejo v Trst, avstrijski davkoplačevalci prekrvavo zaslužiľo, in mi Slovani smo konečno predobri avstrijski domoljubi, da ne moremo hvaliti sistema, ki vlada v Primorju. To je zistem, ki popespešuje „irredento“ in je svoj čas zakrivil zgubo dveh provincij. (Cujte, čujte!)

Gospoda moja na levi strani! Dovolite mi kratko vsporedbo. Nikogar nočem žaliti, ali izzivati, temveč povem le svoje osebno mnenje. Jezikovni naredbi za Češko in Moravsko sta v minulih dneh v tej visoki zbornici vzdignili toľiko prahu, vzbudili toľiko vročih in srditih bojov ter provzročili toľiko umetnega cgnja, da moram dvomiti o vsej resnosti razvnetih bojnih klicev, češ, da je razžaljen in ponižen mogočnin in v Avstriji veljavni nemški narod.

Gospoda moja! Vi bi smeli opravičeni razgrajati, tožiti in vsa sredstva poskusiti, da dobite za svoj bojda užaljeni narod primerno zadoščenje (Klici na levičnici: To tudi storimo!), ko bi bili le v približno enakih odnošajih, kakor so Jugoslovani in njihovi zastopniki. (Prav dobro!)

Jeden gospodov na levičnici, katerega sicer osebno visoko čislam, je rekel te dni približno: „Za božjo voljo, nam Nemcem vendar ne morete zameriti, če se naudušujemo in potegujemo za svojo mater Germanijo.“ Bodi, kajti barbar mora biti in slab domoljub, kdor ne čuti plemenitih narodnih čutil. A bodite tudi toľiko pravični, da nam odpustate, ako spoštujemo svojo mater Jugoslavijo, od katere se ne damo za nobeno ceno ločiti. Ta Jugoslavija pa stoji ob vznožju častitljive matere Avstrije, k njej zaupljivo obrača oči, da jej vendar jedenkrat izvabi prijazen pogled in nasmeh. (Pohvala.)

Kdo se brani sprave?

Prezvišeni gospod ministerski predsednik je v svojem zadnjem odgovoru apeloval na one kroge obeh narodnostij, ki bi po svojem ugledu in vplivu mogli pomiriti prebivalstvo, kajti le tako bi se razmere ublažile ter utrdile.

Dobro, mi smo pripravljeni vsaki dan; z veseljem bi se poslužili prilike, ko bi se nam nudila, da dosežemo „modus vivendi“, sporazumljenje naroda z narodom. A te prilike nam Italijani nočejo dati! V dokaz tej trditvi navajam nastopno.

Pred kratkimi leti se je tukaj na hodniku razgovarjal jeden slovenski poslanec z dvema italijanskima. Pri tej priliki omeni slovenski zastopnik: „Gospoda moja, ali bi ne bilo mogoče sprijazniti oba naroda, najti način in podlago miru in sprave?“ In kaj odgovori italijanski poslanec?

„Nikdar! Jednakopravnost med Italijani in Jugoslovani je nemogoča reč; pasti mora jeden ali drugi!“

In to danes zopet ponavljate. Torej naj gospod ministerski predsednik daje nauke Vam in ne nam!“

To dejstvo dokazuje, da je nam boj usiljen! Dobro, mi vsprejmemo boj, poberemo rokavico, ki ste nam jo vrgli pred noge, kajti če menite, da ste od železa, potem vedite, da smo mi od jekla. Toda naše orožje niso brušeni bajoneti, temveč človeške in božje pravice, in pogum za ta nekrvavi boj erpimo in dobivamo iz ljubezni do naroda svojega in iz nagibov do samoobrambe in obstanka. (Živahna pohvala.)

Kaj treba storiti?

Vsi ti dogodki, katerih sem se v govoru dotaknil, so znamenja bolezni, prikazni vladnega sistema, kateri je rodil najslabše sadove in jih utegne še dalje roditi, česar nas Bog in previdnost avstrijskih državnikov obvarujta. Razdraženost med primorskimi prebivalstvom se še ni poglobila, in vendar ostaja cesarski namestnik pri svoji stari „izkušeni“ taktiki.

Mi ne obtožujemo v prvi vrsti italijanskega ljudstva kot takega, temveč one tamošnje vladne organe, ki ne kažejo prave politične razsodnosti.

Zato opozarjam visoko vlado na stari, a vedno resnični pregovor: „Periculum est in mora“, nevarnost je pred durmi.

Vlada mora s trdo roko poseči v to osje gnezdo, ona mora stvari predugačiti ter hitro končati napačno politiko. (Tako je!) Kajti „Romanis deliberantibus Sagustum perit“ (Ko so se Rimljani posvetovali, kaj naj storé, jim je sovražnik vzel mesto Sagunt).

Tu ne pomaga nobena osebna prememba, predugačiti je treba ves zistem. Italijanšimi se bodo sicer repenčili, njihovi časniki preliľi mnogo črnila, toda vlada naj se tega ne straši, temveč odločno krene na novo pot pravičnosti in jednakopravnosti. Zľomi naj zistem, katerega je nekoč ustvarila nemško-liberalna, centralistična stranka, da je Slovane izročila Italijanom, ki smejo početi, kar jim drago. Irredentovci naj čutijo, naj se naučé, da so v Avstriji (Tako je!) in da ima potrpežljivost in prizanesljivost avstrijske vlade tudi svoje meje.

In česa želimo, česa zahtevamo? Mi zahtevamo, da nepristranske osebe, naj so Nemci, Mažari ali kdorkoli, na lici mesta preiščejo razmere. Če so nepristranski, prepričati se morajo, da so oblastva, posebno pa italijanski občinski organi provzročili nemire in izgrede. (Tako je!) Prepričali se bodo, da hočejo irredentovci vprizoriti anarhijo, a vso krivdo zvaliti na Slovane.

To bi morala in mogla preiskava spraviti na dan. Žal, da mi ne moremo gojiti tega upanja; v tem nas potrjuje že vladni odgovor na prvo interpelacijo.

Končam z besedami: Staro načelo državnikov vseh cmikanih narodov in držav je, da treba v javnem življenju odločnosti in oblasti, toda moč in odločnost se morata družiti s pravičnostjo in nepristranostjo. Mi želimo ter zahtevamo, da vlada ne pokaže svoje odločnosti samo proti nam, temveč tudi proti nasprotnikom. Vlada se bode prepričala, da nismo mi volkovi, ki jagnjetom vodo kalé.

Razrita so že tla na Primorskem, izpodkopana in izrovana, batí se je najhujšega, česar nas Bog varuj! Zato kličem visoki vladi: „Caveant consules, ne Austria quid detrimenti capiat.“

(Živahna pohvala in ploskanje na desnici. — Govorniku čestitajo.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. maja.

Jezikovna naredba. Mladočeški poslanci so zelo ogorčeni nad raznimi vladnimi naredbami, s katerimi se oblastva poučujejo o rabi drugega deželnega jezika in s tem kolikor možno prikrajšujejo z jezikovno naredbo češkemu narodu dovoljene pravice. Po vsej pravici trdijo češki zastopniki, da se je vlada deloma že udala pritisku od nemške strani in da še ne kaže resne volje, jedenkrat za vselej povedati nemškim nemirnežem, kar jim gre. Vsled tega se je sošel shod čeških zaupnikov, ki je sklenil, da mora vlada takoj preklicati izvrševalne naredbe in odločno se postaviti na stališče narodne jednakopravnosti. Ta sklep so voditelji takoj naznanili vladi in večeraj se je vršil daljši dogovor mej voditelji in posamnimi ministri. Nekako čudno znamenje za vladno politiko pa je nadalje tudi to, da je notranje ministerstvo prepovedalo v dvorni tiskarni staviti jezikovno naredbo in jo toraj objaviti v državnem zakoniku. Zakon ali naredba pa poprej ne dobi prave veljave, dokler ni objavljena v državnem zakoniku, in je toraj slutnja mej zastopniki zelo opravičena. da namreč vlada nikdar ni resno mislila na narodno jednakopravnost.

O parlamentarni situaciji piše „Gazeta Narodowa“ iz poslaniških krogov mnogo bolj optimistično, kakor se pa položaj kaže v resnici. Ta list pravi, da bo v slučaju, ako se doseže mej obema vladama sporazumljenje v kvotnem vprašanju, vlada takoj predložila poslanski zbornici vse predloge, ki se tičejo pogodbe z Ogersko, in bi sedanje zasedanje v tem slučaju trajalo tako dolgo, dokler se ne reši cela zadeva, torej, ako potreba, tudi do avgusta meseca. Ako se pa to ne doseže, se sedanje zasedanje v malo dneh prekine do jeseni in se prične nadalnje zborovanje v mesecu septembru. V poslednjem slučaju se dožene v sedanjem zasedanju samo adresna debata in zadeve, ki so sedaj na dnevnem redu, mej temi posebno predloga o kmečkih zadrukah. — Konečno pripomni „Gazeta Narodowa“, da nemško-liberalna opozicija sicer pripravlja za adresno debato nove uloge, toda ne bodo ji mnogo koristile in adresa bo odobrena. Poslednja trditev je zelo optimistična in je težko verojetno, da bi bila možna njena izpolnitev v sedanjem zmešnjave polnem času.

Zastopstvo agrarnih interesov, ki šteje 120 državnozbornskih poslancev, je zborovalo takoj po sklepu zadnje burne seje. Zborovanje je imelo namen, da se ta veliki odsek konstituira. Načelnikom se je soglasno izvolil poslanec grof Zedtwitz, prvim namestnikom poslanec Zallinger, drugim pa

poslanec Czeck. Mesta zapisnikarjev so prevzeli poslanci Stojan, Pospišil in grof Huyn. Poslanec vitez Berks je na to tekom debate stavil predlog, naj z ozirom na neprestano obstrukcijo v zbornici, ki onemogočuje vsako pozitivno delo, brez katerega je nemogoča vsaka rešitev tako važnih vprašanj, agrarska zveza ne mené se za dogodke v zbornici krepko deluje za uresničenje zahtev kmečkega prebivalstva ter se njeni člani neovirano pečajo s strogo stvarnimi predlogi, tičočimi se kmečkega vprašanja, ter s tem pokažejo svojim volilcem, da imajo resno voljo, delati v blagor delavskih stanov.

Premije sladkornim baronom. Konec meseca julija poteče veljava lanske leto sklenjenega zakona, ki je določil, da se davek na sladkor poviša od 11 na 13 kr., poleg tega pa tudi določa, da se povišajo premije sladkornim baronom od pet na devet milijonov. Govori se sicer in židovski listi se že radujejo nad tem, da se radi neugodnega stanja v kvotnem vprašanju podaljša sedanjí zakon vsaj za nekaj mesecev, ako ne za celo leto. Temu naj bi se poslanci ustavili z vso silo, da ne bodo davkoplačevalci prisiljeni, morda še jedno leto žrtvovati svoto devetih milijonov v žrelo nenasitnega moloħa. Upanje je, da se povodom razprave o tej zadevi ne dadó preslepiti nikomur, ampak se ozirajo samo na želje svojih težko obremenjenih volilcev.

Nemški državni zbor pečal se je predvečeranjem zopet s znanim predlogom opozicijskih strank, ki zahtevajo zvezo mej vsemi nemškimi političnimi društvi. Burneje debate morda ta zbornica ne pozna, nego je bila omenjena. Opozicija je poslala v boj proti vladi in njenim privržencem vse najboljše govornike, ki so v svetli luči kazali na družabno „svobodo“ v blaženem rajhu. Najbolj se je seveda odlikoval posl. Richter, ki je bral vladi levite, kakoršnih morda še ni slišala. Največjo pohvalo je žel nastopni stavek govornikov: „Nemčija je sicer monarhično-konstituelna država, toda po programu: Sic solo, sic iubeo — regis voluntas suprema lex, — po tem geslu se bo morda še nekaj časa vladalo v Rusiji, nemški narod pa ne mara, da bi se tako nad njim vladalo“. Vladni člani so sicer naglašali, da ne nameravajo kratiti društvene in zborovalne svobode, marveč odvrniti le nevarnost, ki preti državi sami. Toda vse to ni nič pomagalo, predlog opozicijskih strank je bil vsprejet v drugem branju z 207 proti 53 glasovom in s tem popolno izjalovljen poskus vlade v pruski poslanski zbornici. Za predlog so glasovali centrum, Poljaki, antisemitje, tri slobodomiselne skupine in socijalni demokratje. Nacijsionalni liberalci so sicer izjavili, da se strinjajo s predlogom, vendar pa iz taktičnih razlogov ne podpirajo predloga.

Framasonska večina francoske poslanske zbornice je v zadnji seji 18. t. m. „dalje časa živahno in burno odobraval“ govor jednega svojih somišljenikov. Vsakdo razvidi iz tega, da ji je govornik govoril od srca, in ker svoje narodnosti framasoni ne ljubijo v tako neznansko obilni meri, moral je vsekako govornik prav krepko udrihati po katoliški cerkvi in njenim članom, kajti le kaj takega dovede framasonsko kliko do nepopisne radosti. In res je bilo tako. Zbornični predsednik Brisson se je spominjal nesreče 4. t. m. ter nato, kakor smo v kratkih potezah že omenili, jel obirati dominikana o. Olliviera radi znanega govora v cerkvi Notre Dame. Rekel je nastopno: „Francija je prejel dokaze sočutja iz celega sveta. Ti dokazi bratstva prekašajo vse in so vzvišeni nad duhovnikom, ki meni o božanstvu, da ni zadovoljno s tem, da je pred 26 leti tako občutno zadelo našo domovino, in je še sto plemenitih gospa vzelo kot talnike za naša zločinstva. (Burna demonstrativna pohvala.) Ta govor ne bo zmanjšal spoštovanja vernikov do nas, in nasprotje ne bo potrebovalo blaživnega nauka in posledic. Ko so se na ta način razkrinkali, izpostavili so se splošnemu sočutju (pohvala), in ta fanatizem ni združil samo vseh republikancev v vročem boju za družabno neodvisnost, marveč bo tudi spojil vsa srca, ki so jednako neprijetno iznenadena in zmožna usmiljenja“. (Dolgotrajna burna pohvala.) To je toraj tisti, tako blagodejno vplivajoči govor na rahločutna srca francoskih framasonov, ki se bo na predlog framasona Lockroya in po soglasnem sklepu njegovih sodrugov na javnih krajih nabil po vseh občinah širne Francije, najbrže vsled tega, da ljudstvo po deželi uvidi, kako daleč se je govornik v Notre Dame „zmetil“, ko je trdil, da mora še celo francosko prebivalstvo sem ter tje delati pokoro za svoje grehe.

Iz mestnega zbora ljubljanskega.

V Ljubljani, 18. maja.

(Konec.)

Poročilo finančnega odseka o zavarovanju mest. poslopij proti požaru se odstavi z dnevnega reda in se prične razprava o določitvi višine mestnih doklad za leto 1897, ker je deželni odbor razveljavil sklep mestnega sveta glede progresivnih doklad.

Poročevalec dr. Stare predlaga v ime odseka, naj se s 1. januarjem 1897 počenši poviša dotedanja šestdesetna doklada na dvajset odstotno od vseh štirih vrst direktne davka, ter pripomni, da znaša to zvišanje okroglih 60.000 glđ. na leto in da bi se bilo našlo potrebno pokritje tudi z 18 $\frac{2}{3}$ % doklado, toda radi lažjega računa predlaga finančni odsek zvišanje na 20%.

Odbornik dr. Gregorič opozarja, da novo breme zadene najbolj obremenjen stan, namreč posestnike, trgovce in obrtnike, ki imajo vedno več stroškov, dohodkov pa vedno manj. Toda samo zvišanje še ni najhuje, marveč mnogo huja je slutnja, ki navdaja prebivalstvo, da bo morda po preteku nekaj let treba plačevati zopet višje doklade. Radi tega vpraša govornik poročevalca, kako dolgo bo ostalo pri tem zvišanju. Konečno izraža govornik začudenje, da se je finančni odsek pri tem predlogu bolj oziral na lažje vodstvo računov, kakor pa na davkoplačevalce in se ni zadovoljil z 18 $\frac{2}{3}$ % doklado. Govornik konečno želi, naj bi se za letos opustila nekatera ne posebno nujna dela, da ne bo potreba tako občutno obremeniti davkoplačevalcev.

Poročevalec mu odgovarja, da ne more odgovoriti na vprašanje, kako dolgo bo ostalo pri tem zvišanju, kakor n. pr. tudi državni zbor ne bi mogel kaj takega določiti, in da olajšanje računov ni bil glavni vzrok za predlagano povišanje. Konečno našteva nujna dela v Vodmatu in ostalih delih mesta.

Odbornik Šubie pravi, da je vsako povišanje neprijetno in da se je mestni svet hotel ozirati na malega moža, a je višja inštanca drugače razsodila in je toraj mestni svet prisiljen storiti ta korak.

Odb. dr. Gregorič se čudi nad primerom ljubljanskega občinskega sveta z državnim zborom ter uvidi v tem, da se poročevalec ni jasno izrazil, koliko časa da bo mir pred povišanjem, nekako zatrdilo, da se doklade v kratkem zopet zvišajo. Govornik meni, da bi bil fin. odsek na podlagi novoletnega programa županovega lahko za dalje časa proračunil potrebščino mestne občine.

Župan pripomni k temu, da ima res napravljen finančni načrt in približno že izračunjene stroške za vse večje naprave ter toraj lahko odločno izjavi, da bo mestni svet lahko izhajal s temi dokladami, dokler bodo sedeli sedanjí odborniki v občinskem svetu. Konečno še pripomni, da se bodejo tekom let dohodki še zvišali, ko bo potekla davka prosta doba od novih poslopij, poleg tega bo pa tudi mestna hranilnica priskočila čez kakih deset let lahko na pomoč z večjimi letnimi doneski.

Konečno govore še podžupan o sestavi proračunov prejšnjih let in o težkočah pri tem, odbornik Hrasky, ki zagovarja uradnike kot izvor dohodka za vse davkoplačevalce, odbornik Svetek ter dr. Gregorič, ki protestuje proti zavijanju predgovornikov in izjavlja, da je zadovoljen z odgovorom županovim, ob enem se pa čudi izjavi odb. Šeteka, da bo z radostjo glasoval za predlagano povišanje.

Pri glasovanju se predlog fin. odseka sprejme z veliko večino.

O prošnji zadruge izvoščekov za opustitev stojišča na Erjavčevi in Resljevi cesti poroča podžupan ter predlaga, naj se ji ugodí, ob enem pa zadruzi nakaže, da dostavi k vsakemu vlaku na kolodvoru potrebno število voz.

Po kratki debati, pri kateri je govoril župan proti opustitvi stojišča na Resljevi cesti, odb. Pavlin pa onega na Tržaški cesti, se je sklenilo, da se poslednje opusti, ono na Resljevi cesti pa še ohrani, ker zadruha dosedaj ni redno dostavljala potrebnih voz.

Naslednji dve točki se odstavita z dnevnega reda, ostale pa se obravnavajo v tajni seji.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 20. maja.

(Buren prizor iz državne zbornice.) Pri zadnji seji, v kateri so nemški liberalci na načrven način

nagajali in onemogočili vsako razpravo, so nemški liberalci kazali svojo kulturo — s pestmi. Evo prizora: Poslanec nemško liberalni dr. Pergelt: Vsak, komur je skro za parlamentarizem (Smeh na desni; govorniku razburjeno ugovarjajo). Poslanec dr. Susteršič: Liberalen švindl! (V tem trenutku nastane po zbornici mej liberalci nepopisen ropot. Liberalca Peschka in Glöckner skočita k dr. Susteršiču ter ga obkladata s psokami, Glöckner ga celo udari na roko. Drugi poslanci posežejo vmes. Predsednik zavpije z vso silo: Gospodje, prosim, pojdite vendar narazen; to je že ostudno, kar počenjate (Pohvala na desni, nemir in ropot na levi). Kaj takega v Dunajski zbornici še ni bilo. Že včeraj smo dejali, da je bil dr. Susteršič opravičen tako postopanje, kakoršno so kazali pri tej seji, označiti kot liberalen švindl. Nemški liberalci zadnji teden onemogočujejo vsako delo v zbornici. Potem pa pride dr. Pergelt in govori, da mu je parlamentarizem pri sreči. To je pravi liberalni švindl in divjanje nemških liberalcev že najgovornejši dokaz, da je dr. Susteršič pravo zadel s svojim vsklikom.

(Osebnosti.) Graf Harrach, častni meščan ljubljanski, je podaril za uboge v Ljubljani 200 gl. — Včeraj se je poročil v trnovski cerkvi g. Josip Kosem, c. kr. finančni računski asistent z gospodičino Josipino Trillerjevo. — Inženjeru Scarpa v Ljubljani, je podelil cesar značaj in naslov višjega inženjerja.

(Zahvala.) Kroparskemu delavskemu in konsumnemu društvu podarila je slavna kranjska hranilnica 100 glđ. V prijetno dolžnost si torej šteje društvo, da se slavni hranilnici tem potom za velikodušni dar najspodobneje zahvaljuje. — Delavsko in konsumno društvo v Kropi. — Andrej Škriba, načelnik.

(Zdravje v Ljubljani) od 9. do 15. maja: Stevilo novorojencev 21, mrtvoroj. 1, umrlih 34; med njimi za jetiko 11, za vnetjem sopilnih organov 2, vsled nezgode 1, za različnimi boleznimi 20. Med njimi je 8 tujcev in 15 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za oslovskim kašljem 6, za varicello 1.

(Iz lavantinske škoflje.) Župnija Dobje je podeljena ondotnemu provizorju gosp. Ivanu Horjak. — Kot prvi kapelan je nastavljen g. Frid. Repolusk v St. Martinu pri Slov. Gradcu. — G. Iv. Gorišek pride iz Bizelja kot kapelan v Laški trg in g. Jos. Kostanjevec v Bizelj.

(Hrvaški samomor.) Poroča se nam s Hrvatskega. Ves svet se je zaklel — justitia non erit amplius super terram. Povsodi se mora pravičnosti nasprotovati in pri volitvah pa še najbolj. Pravica pa poštenost ne sme zmagati — pa je ven. Takšnih nazorov so tudi tostranski vladni korifeji, ki žive od žuljev ubogega trpina kmeta. Davek bodisi je živ ali v evenku, tega prav zvesto doprinašaj. Srbi, da bodo od vlade nastavljeni ljudje dobro in brez skrbi živeli, kadar pa pride čas in to prav posebno čas volitve, takrat pa kmet molči, ko riba v vodi in se ne prikaži! Da se dandanes vse narodnosti vzbujajo, kaj čudo! Vsaj še bojda v peščeni Afriki duševna tema narode zmirom bolj ostavlja in se je tudi po njihovih glavah jelo daniti. Kaj lepi primer povsod prešinjajoče kulture so nam pokazali pretečeno leto s svojimi občudovanja vrednimi vsepi — sajasti Alesinci. Take globoko v Afriko je že splavala nežna hči Evrope — kultura, da je pridobila zase tudi te črne sinove Sahare. Tudi oni vedo, da so ljudje in da imajo svoje pravice. Ali z našimi Zagorci in Hrvati mora biti drugače. On se ne sme zavedati svojih zastavljenih in svetih pravic. Zdaj, ko se bo počela zopet nadaljna petletna perijoda, da bi si narod po svojih zastopnikih dajal pravične postavbe, pritiskajo in ga preganjajo tega ubogega kmeta-berača, da si še življenja svest ni. Ali je to konstitucionalna država, — ali se tako drže narodom poverjene pravice!? S tem resumiranim despotizmom boče dandanes mažarska vlada svojo ubogo „zapandženo“ Hrvaško uničiti. — Hrvaški narod si ne sme več prepričanih Hrvatov v svoj avtonomen sabor pošiljati, ampak ljudi može, ki bodo prej ali slej prijeli kraljevino Hrvaško s svojimi svetoskrunjenimi pestmi in jo zadavili v nenasiitljivem mažarskem brezdnju. Takšno se nam vidi stanje letošnjih saborskih volitev. Ali ni zadosti, da nam že mažaronska stranka dira meč v srce, pridejo še naši lastni sinovi s svojo babilonsko zmešnjavo. Zdaj ko mažaronska slana in drzovitost naroden čut najbolj smodi, prišlo je še „Hrvatsko Pravo“

in njena nesrečna stranka, da še požge, kar bi se moglo še morda z vso silo rešiti, da bi vsaj semtertje prodrli kandidat združene opozicije. Da, če bodo pri nas takšne razmere, potem kraljevini Hrvaški nima več spasa. — Ali so to sinovi, katere je majka Hrvatska rodila? Ko se gre hrvaškemu narodu njegove pravice nedotaknjene ohraniti in, kar smo v teku mažaronskega gospodstva zgubili, si zopet izvojskovati, gladijo zdaj „čisti“ mažaronom s svojimi kandidati pot, da bo Hrvaška „čisto“ propala. Slabo znamenje, kader se pokaže v katerem narodu tolikanj strank, kakor jih ima naša mila Hrvaška.

(Iz Brna) 16. maja. Prebivalci v Ključavničarskih ulicah uživajo toliko dober zrak, da jim ni skoro tukaj več stanovati. Odotni prekajevalec mesa kuha v velikanskem kotlu od jutra do večera, dim napolnuje ulice, da ne more nihče okna odpreti. — 15 meščanov je poslalo zastran tega „Poslano“ v „Tagesbote“, glasilo mestnega zastopa. Toda, ker je onih 15 mož nasproti liberalni stranki, „Poslano“ ni bilo objavljeno, podžupan molči in policija istotako. Za kršč. soc. je menda vse dobro. — Dr. Promber se je mudil nekaj časa na Semmeringu, kjer je krpal svoje slabo zdravje. Zdaj se je vrnil. Kako veselje v Izraelu. — Za Moravo je ustanovljen nov polk deželne brambe; ležal bo v Kremziru. — V Olomucu je ukradel neki tat v cerkvi sv. Mavricija na altariu Matere Božje vse vrednejše dragocenosti. Zvečer se je v cerkvi skril in zjutraj, ko je cerkvenik odprl, isto zapustil, izgovorivši se, da je bil zaprt in da mora sedaj kar brž na delo. Ukradene reči se cenijo na 100 glđ. — Socijalisti Cingr, Berner in R-gr so tožili delavca Lukašiča, pisatelja brošurice „Stavka ostravsko-karvinska, ali komu bi bile imelo koristiti tedensko izplačevanje“. Svojo obtožbo so morali umakniti ter plačati vse sodnijske stroške. Lukašič je dokazal pred sodnijo, da je resnično vse, kar je proti tem trem soc. kolovodjem pisal. Svoje dni je bil tudi on pristaš soc. dem. Radi svojega agitiranja je prišel ob službo. V bedi je tožil Cingerju, oskrbniku zaklada za delavce brez dela. Mestu podpore je dobil svet, da naj trpi. Ko je pozneje prosil zopet za podporo, dal mu je Cingr nabiralno polo časopisa „Rovnost“ in nasvetoval, da naj bi nabiral podporo za ta časopis, imena podpisoval s svinčnikom, potem jih izbrisal in denarje sebi pridržal. Tega ni hotel začožení Lukašič storiti. Cingerju so nosili delavci moko, zabelo, drva, premog, obleko in denar, ko je prišel ves sestradan v Mor. Ostravo. Cingr je vzel vse in živel prav dobro iz podpornega zaklada. To opazovanje je napotilo Lukašiča, da je dal slovo soc. demokraciji. Zdaj se ga začeli preganjati, vsako službo je zgubil. Potem je prišla l. 1894 ona velika stavka v Ostravi. Cingr je nabral mnogo denarja za delavce, a nihče ne ve, koliko, ker ni Cingr računov napravil. Pri stavkah se je vozil Cingr s svojima tovarišma Bernerjem in Regrom v kočijah, a ljudstvo je stradalo. Kako se jim je godilo, sledi iz tega, ker so bili voditelji društva s 7000 člani. Prispevki so se sprejemali, nihče jih ni potrjeval in v krémah je Cingr znal plačati velike svote. Jednega Lukašičkovo pričó je napeljeval, naj ne govori ljudem resnice, ker je neumno, da naj skrbi v prvi vrsti za-se. Dvema delavcema je obljubil 100 glđ., ako zoper Lukašiča pričujeta. Jeden teh je prišel opotekaje se in potrjeval Cingerjeve besede. Ko ga je pa predsednik sodnije vprašal, ali pozna Lukašiča, pokazal je na vrednika „Naših Otázek“, rekoč: „Tukaj Lukašič!“ Dosti tega. Zatoženec je bil oproščen, kakor že povedano. Naj bi to sodnijsko obravnavo prebrali delavci, zahtevali potem račune od svojih kolovodij, da spoznajo, kam bodo prišli s svojim socijalizmom. Poleg tega so mnogi socijalni voditelji tako prijazni, da zapeljejo žene svojim tovarišem, ž njimi zbežé in oskrunjene, zapeljane v sramoti pusté. Dva taka slučaja sta se zgodila v zadnjih dnevih na Češkem. — Nemci morajo bilježiti nov napad na svojo narodnost. V Slezijski se razdeli gospodarsko in gozdarsko društvo v tri sekcije: nemško, češko in poljsko. A kaka žalost, ko se je društvu s tem pritrdila zavora, da ne bo moglo več toliko za Prusijo delati.

(Fanatizem.) V Tiraspolu na Kerzonezu so odkrili strašne reči. Neki Kovalev, pripadajoč sekti „puščavnikov“, je na prošnjo sovernikov, ki so hrepeli po mučeništvu, sedemnajst živih zakopal. Strašen prizor se je pokazal, ko so razkopali zid. Med zazidanimi so bili tudi žena in otroci Kovalevi. Tudi sam bi se bil rad zazidal, a nihče mu ni

hotel ustreči. V hiši so našli še sedem drugih teles zakopanih.

Grško-turška vojska.

Atene, 20. maja. Iz Lamijs se poroča, da sta včeraj dopoldne obe armadi razobesili bele zastave. Prestolonaslednik je prejel pooblastilo, naj ustavi nadaljno vojevanje.

Atene, 20. maja. Premirje se je sklenilo v Epiru na podlagi določbe, da zavzame meta do trajnega miru oba dela isto stališče, kakor pred začetkom vojske.

Kaneja, 20. maja. Avstro-ogerska ladija „Cyklop“ je odplula od tu v Kissamo. — Ukrnanje grških vojakov se vrši le polagoma. Vstaši bi radi ohranili za-se grške topove. Pri Izzedinu so napadli vstaši angleškega častnika ter ga oropali.

Carigrad, 20. maja. Uradno se poroča, da je Edhem-paša naznanil vojnemu ministru, da veje raz Domokos turška zastava in da je sedaj tu glavni tabor turške armade.

Carigrad, 20. maja. Sovražnik, ki je napadel Preveso, se ni mogel meriti s turškimi četami, ter se je moral umakniti. — Vkljub temu, da so Grki odvedli veliko trupel na ladije, je vendar ostalo na bojišču še 200 ubitih.

Carigrad, 20. maja. Turški listi pišejo zelo naudušeno o osvojitvi Domokosa in Halmyrosa in naglašajo, da sta ti mesti osvojeni ravno isti dan, ko si je sultan pred 20 leti nadel naslov „Ghazi“.

Carigrad, 20. maja. Sultan je po svojem tajniku brzogovorno čestital Edhem-paši k zmagi in ga zahvaljeval za njegovo spretno vodstvo.

Dunaj, 20. maja. Carigrajski dopisnik „Pol. Corr.“ obširno popisuje vojne stroške Turčije ter jih približno računa na 36 milijonov frankov.

Telegrami.

Dunaj, 20. maja. Prihodnja seja poslanske zbornice bo v ponedeljek; vlada in predsedstvo zahtevata zadnji dnevni red, ker noče odnehati obstrukcija, torej je primorska stvar zopet odložena proti naši odločni zahtevi. Poročila glede celjske gimnazije so neosnovana. — Na dotično vprašanje smo dobili odgovor: Bodite mirni.

Dunaj, 20. maja. Občinski svet je po poročilu župana dr. Luegerja sklenil, naj se odpošlje k cesarju deputacija s prošnjo, naj vladar odredi, da se prekliče jezikovna naredba in naj vlada uravna jezikovno vprašanje v Avstriji postavnim potom.

Dunaj, 20. maja. Ruski poslanik grof Kapnist dospe 22. t. m. zopet na Dunaj.

Zagreb, 20. maja. Izmed 40 volilnih okrajev si je združena opozicija vkljub nasilstvu vlade prvi dan priborila osem okrajev. Zmagali so dr. Ivan Banjavčič v Karlovcu, dr. Ante Bauer v Biškupeu, dr. pl.

Brestyenzsky v Vel. Gorici, Vekoslav Hegedić v Kloštru, Milan pl. Kiebach v Samoboru, dr. Mazzura v Klanjcu, Tuškan v Sisku in J. Kovačiček v Čazmi.

Tujci.

19. maja.

Pri **Sorcu**: Frankl, Herz, Henkel, Skala, Binger, Hermann, Walter, Epstein in Einböck z Dunaja. — Reichart iz Dornbirna. — Stein iz Prage. — Belgründ, Bartos, Mate in Rozar iz Budimpešte. — Pontesegger, Feilhofer, Steiner iz Gradca. — Jeglič, Andrejevič iz Sela. — Schwentner iz Brežice. — Kotnik z Vrhnik. — Buchwald iz Krnova. — Haas iz Kamnika. — Berlinc iz Lesece. — Purkhart od Sv. Mihaela. — Plešic od Sv. Jurja. — Lengauer iz Maribora. — Hajnal z Reke. — Jančigar iz Zagreba.

Pri **Maliču**: Richter, Nepolski, Raab, Kurz, Weezerek, Petzoldt, Meisel, Holzer, Mannheimer, Stan, Engl, Otto, Lederer, Weil z Dunaja. — Stern iz Linca. — Steinharter iz Monakovega. — Haselsteiner iz Gradca. — Zwenke iz Sevnice. — Riboli z Reke.

Pri **Lloydu**: Friedmann, Lampel z Dunaja. — Gerec iz Pišec. — Wartol iz Mathildensruhe. — Mencinger iz Boh. Bistrice. — Luhe z Reke. — Laurič iz Nove Vasi.

Pri **avstrijskem caru**: Šijanec iz Gornjega Grada. — Mencinger iz Novega Mesta. — Mikiš iz Lanišča.

Pri **Bavarskem dvoru**: Oschimitsch iz Kočevja.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
19.	9. zvečer	729.7	15.2	brezv.	oblačno	
20.	7. zjutraj	730.8	13.4	sl. jvzh.	del. oblak.	0.0
	2. popol.	730.2	20.8	sr. jvzh.	sk. jasno	

Srednja včerašnja temperatura 17.7°, za 3.2° nad normalom.

352 1-1

Potrtega srca naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Bog v svoji neskončni previdnosti našo presrečno ljubljeno mater, oziroma staro mater in prababico, gospo

Marijo Mallner roj. Merlak

lastnico hotela in veleposestnico

po dolgotrajni bolezni, večkrat prevideno s sv. zakramenti, danes zjutraj ob 5. uri, v 83. letu njene starosti k Sebi poklical.

Truplo predrage rajke bodo v soboto zjutraj na Bledu slovesno blagoslovili in potem v Ljubljano prepeljali, kjer je ob 3. uri popoldne iz mrtvaške kapele pri sv. Kristofu položeno k večnemu počitku.

Sv. maše za blagor blage pokojnice se bodo opravljale v župni cerkvi v Gradu (Bled).

Nepozabljivo ranjko priporočamo v pobožen spomin.

Na Bledu, dne 20. maja 1897.

Janez in Henrik Mallner, sinova. — Lujiza Luckmann, Hedviga Wölfling, hčeri. — Jožef Luckmann, Oton Wölfling, zeta. — Helena pl. Glatz, Karla Ferrari, Lujiza pl. Luschin, Mici Luckmann, Hans Mallner, Mici Mallner, Oton Wölfling, Andreja Wölfling, vnuki in vnukinje.

Venci se na željo blage pokojnice hvaležno odklanjajo.

I. kranjski

laneno-oljnati firnež.

I. kranjsko

čisto laneno olje.

Selektiv-firnež (sušilo)

priporoča najceneje 59 104-52

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in kleja v Ljubljani.

Hišina,

z večletnimi dobrimi spričevali, ki je služila v boljših hišah, išče službe. 349 1-1
Naslov pové upravništvo „Slovenca“.

Koverta s firmo in vizitnice priporoča

„Katol. Tiskarna“ v Ljubljani.

F. P. Vidic & Comp. v Ljubljani

ponudijo po najnižji ceni poljubno množino

stavbinske opeke, zarezne strešne opeke

(izdelane iz najboljših vrhniške ilovice) in tem pripadajočo

stekleno zarezno opeko

in

strešna okna iz litega železa.

Peči in štedilna ognjišča

(lastni izdelek).

Roman-cement, dovski Portland-cement

pa tudi vse druge, za stavbe potrebne predmete.

Najnižje cene!

201 16

Najboljša, najtrpežnejša in najelegantnejša kolesa za vozarenje

(bicikli) so

Dürkopp-ovi „Diana“,

katere ima v zalogi za Kranjsko

IVAN JAX v Ljubljani, Dunajska cesta 13.

Katalogi zastoj in franko. 238 20-8

Pouk v vozarenju v lastni vozarni je za kupovalce brezplačen.

Prečistiti duhovščini in slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem se preselil iz Ljubljane v Radovljico, ter se ob enem priporočam v

izdelovanje vsakovrstne obleke

po poljubnem kroju in po delu primerni ceni. Na razpolago so tudi vsakovrstni uzorci. Velespoštovanjem

Anton Jalen, krojač v Radovljici, Predtrg.

308 3-3

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem

blizu Novega Mesta, želez. postaja Straža, je tako imenovani „akrato-vrelec“ z vročo vodo od 28–31° R. Voda bodisi da se pije, ali da se rabi za kopanje, je izredno zdravilna zoper protin, kostnico, ishijas, živčno bolezen (neuralgie) in zoper razne kožne in ženske bolezni. Na razpolago so basini in porcelanaste banje, lepo uravnane sobe za tuje, društvene dvorane, sobane za igre. V obliži so senčnati sprehodi in igrišča. Dobra restavracija in z nizkimi cenami je v hiši.

Kopališka doba je od 1. maja do 1. oktobra.

Natančnejša pojasnila daje brezplačno

250 7—7

topliško oskrbnitvo.

Takoj se vsprejmeta jeden

kleparski pomočnik

dobro izurjen in jeden **učenc,** ki se želi učiti kleparstva, pri

Mihaelu Belec-u, kleparskemu mojstru, v Šent-Vidu nad Ljubljano hiš. šte. 4. 347 1—1

V Višnji Gori na prav lepem prostoru je **prácej** oddati **dočno in suho** 333 3—2

stanovanje

s 3 sobami, kuhinjo, jedilno shrambo in kletjo. Lahko bi tudi 2 stranki rabili to stanovanje, ker je mogoče brž prirediti še eno kuhinjo.

Več se izve ali na Krki pri Fr. Rebolju ali v Višnji Gori št. 52.

Jedino pravi Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmaceutičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Preskušeni in potrjeni od zdravstvenih oblastev.

Najstarejše, najpristnejše, najreelnejše in najcenejše ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in pljučne bolezni krč v žrelcu itd. ter je vporabno notranje in zunanje.

V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka Adolf Thierry, lekarna pri „angelju varhu“. Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim ceneje tem nič vrednejšo ponaredbo. Pazi naj se toraj vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znakih. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierryja v Pregradi pri Rogatec-Slatini. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnemu povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšjo zeleno varstveno znamko, katero mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

Adolf Thierry, lekarnar

139 20—9 v Pregradi pri Rogatec-Slatini. 19 20-19

Čast. duhovščini!

Priznanja.

S cerkvenimi okni, katere je za našo samostansko cerkev v Gradcu v teku tega leta izvršil gosp. Edvard Stuhl, sva podpisana v vsakem oziru prav zadovoljna in priporočava imenovanega gospoda za jednaka dela vsem kar najtopleje.

Samostan oo. dominikanov v Gradcu, 1. sept. 1893.

P. Rajmund Glund s. r., prednik.
P. Mihael Glanzer s. r.,
(Pečat.) prokurator. [I.]

Podpisano župnijsko predstojništvo s tem potrjuje, da je izgotovil g. Edvard Stuhl, umetniški slikar na steklo v Gradcu, v letu 1893 pri župni cerkvi sv. Florijana na Lasnici za dve stranski kapeli po dve slikani okni z nežnimi vzorci prav svetle barve, in sicer v splošno zadovoljnost, in se toraj za jednaka cerkvena dela najtopleje priporoča. [II.]

Župni predstojništvo sv. Florijana na Lasnici, 7. sept. 1893.

J. Wallner s. r., okrožni dekan in župnik.

(Pečat.)

Gospod umetniški slikar na steklo Edvard Stuhl je izgotovil za rožnovenško in obhajilno kapelo v tukajšnji župni cerkvi dve stekleni okni z medaljonom in jedno s pregrinjalnimi vzorci, vse tri prav svetle barve, in sicer v splošno zadovoljnost. Delo hvali mojstra. [III.]

Župnija Gleisdorf, dne 9. novembra 1893.

(Pečat.)

P. Gschweittl s. r., župnik.

Gospod Edvard Stuhl, umetniški slikar na steklo v Gradcu, je izvršil za tukajšnje župno cerkev slikano okno v popolno zadovoljnost. [IV.]

Župnijski urad Piber, dne 18. januarja 1894.

(Pečat.)

Mih. Platzer s. r., župnik.

Potrjujem, da je gospod Edvard Stuhl, umetniški slikar na steklo v Gradcu, izvršil za župno cerkev sv. Jurja v Kainach dve veliki in pet manjših slikanih oken s krasnimi pregrinjalnimi vzorci. Delo je izgotovljeno popolno dobro in cerkvi primerno. Gospoda Stuhla zamorem najbolj priporočati v izvršitev slikanih oken. [V.]

Kainach, dne 21. marca 1894.

(Pečat.)

Fr. Hochegger s. r., župnik.

Podpisano cerkveno predstojništvo postajne kapelanije sv. Valentina v Wettmannstätten izdaje s tem popolno zasluženno spričevalo gosp. Edvardu Stuhlu, umetniškemu slikarju na steklo v Gradcu, da je izgotovil za tukajšnje cerkev slikano okno s podobo sv. Jožefa in deteta Jezusa s svetlim pregrinjalnim vzorcem z borduro v splošno zadovoljnost in po prav nizki ceni; vsled tega se najtopleje priporoča. [VI.]

Postajna kapelanija sv. Valentina v Wettmannstätten-u, dne 22. julija 1894.

Karol Springer, postajni kapelan.

Gosp. Edvard Stuhl, umetniški slikar na steklo v Gradcu, je izgotovil za župno cerkev v Pusterwaldu štiri okna s pregrinjalno slikarjo po nizki ceni; umetna izvršitev se je tako mojstersko posrečila, da so bili župljani potem, ko so bila okna vstavljena, tako presenečeni, da se je splošno reklo: »Ostalih šest oken v cerkvi se mora tudi izgotoviti v teku leta«. Marljivega umetnika vsled tega podpisano župnijsko predstojništvo najtopleje priporoča. [VII.]

Župni urad Pusterwald, dne 3. maja 1895.

Ivan Stockhammer, župnik.

Gospod Edvard Stuhl, specialist za cerkveno slikarstvo na steklo v Gradcu, je izvršil za župno cerkev v Eggersdorfu v letu 1895 dve slikani okni v krasnem pregrinjalnem vzorcu v popolno zadovoljnost gledé cene, kakor tudi izvršitve. Priporoča se najtopleje. [VIII.]

Župni urad Eggersdorf, dne 1. junija 1895.

Franz Bernhard, župnik.

Oprt na svojo prakso, ki sem si jo pridobil v najbolj slovečih umetniških zavodih te stroke v Nemčiji, Holandiji, Švici in Avstro-Ogerski, si bočem tudi nadalje prizadeval, zadovoljiti p. n. čast. duhovščino na zgoraj razvidni način.

Prosim za nadaljno naklonjeno zaupanje in bilježim z velespoštovanjem

Ed. Stuhl, specialist za slikana cerkvena okna, v Gradcu, Annestrasse 35.

331 3—2

Dunajská borza

Dne 20. maja.

Skupni državni dolg v notah	101	gld.	90	kr.
Skupni državni dolg v srebru	101		90	
Avstrijska zlata renta 4%	123		—	
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100		85	
Ogerska zlata renta 4%	122		40	
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99		85	
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	957		—	
Kreditne delnice, 160 gld.	363		—	
London vista	119		55	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58		62	
30 mart	11		72	
30 frankov (napoleonador)	9		52	
Italijanski bankovci	45		75	
C. kr. cekini	5		65	

Dne 19. maja.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	155	gld.	50	kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	158		25	
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	192		—	
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99		45	
Tisine srečke 4%, 100 gld.	141		25	
Dunavske vravnave srečke 5%	127		65	
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108		50	
Posojilo goriskega mesta	112		50	
4% kranjsko deželno posojilo	98		75	
Zastavna pisma av. ostr. zem.-kred. banke 4%	99		80	
Prioritetne obveznice državne železnice	—		—	
„ „ „ južne železnice 3%	177		—	
„ „ „ južne železnice 5%	126		50	
„ „ „ dolenskih železnice 4%	99		50	

Kreditne srečke, 100 gld.	198	gld.	—	kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	150		—	
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20		—	
Rudolfove srečke, 10 gld.	26		—	
Salmove srečke, 40 gld.	70		25	
St. Genois srečke, 40 gld.	74		25	
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60		—	
Ljubljanske srečke	23		25	
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	155		—	
Akcije Ferdinandove železn., 1000 gl. stv.	3510		—	
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	380		—	
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	75		25	
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	—		—	
Montanska družba avstr. plan.	91		25	
Trboveljska premožarska družba, 70 gld.	166		—	
Papirnih rubljev 100	126		87	

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanje za zgube pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. Kalantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnili vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnice.